

KORT *Gal 11 y*
FORMULIER

DER GEMEENE

GEBEDEN,

Gal 11 y. c
So als die, volgens de

LITURGIE

VAN DE

KERK van ENGELAND,

Des Sondags s' Morgens en des Avonds
geleesen worden

IN DE

NEDER-DUYTSCHÉ

KAPELLE van St. JAMES.

*Agter aan is gevoegt het Formulier van het
H. Avondmaal.*

L O N D E N,

Gedrukt, en sijn te bekomen by de Leefster
der voorseyde Kapelle.

K O N T

FORMILLER

DE R G E M E E N E

G E B B E D E M

So als die ...

L I T U R G I E

NIVISAN

NIVISAN

...

I N D E

NEDER-DUYTSCH

K A P I T E L O N S C H A P

...

L O A D E W

Gedrukt, en sijn te bekennen by de Heeler
der voorsijde Kapelle.

GEBEDEN

VOOR DEN

MORGEN.

Indien de Godloose Boete doet voor alle sijne Sonden, die hy gedaan heeft, ende alle mijne Geboden onder-houd: ende Recht ende Gerechtigheijt doet; hy sal gewisselijk leven, hy en sal niet sterven, alle zijne Overtredingen, die hy gedaan heeft, en sal ick niet gedachtig wesen: spreekt de Heere.

Ick kenne mijne Over-tredingen: ende mijne Sonde is steeds voor my, &c.

S Eer-geliefde Broeders: De H. Schrif-
ture vermaant ons op verscheijde
Plaatsen, dat wy onse menigvuldige Over-
tredingen ende oneijndelijke Sonden sou-
den belijden en bekennen, ende ons met
geene Veynsinge in Godes Tegen-woor-
digheijd souden behelpen, maar alle onse
Fauten (hoedanig die ook zijn) voor God
souden ontdekken, ende met een neersla-
gen ende oprecht Gemoed souden betuij-
gen, dat dusdanige heijlsame Schuldbe-

4 G E B E D E N V O O R

kenning, Vergiffenisse bekomt, uit de ongrondbare Goedertierentheyt Gods. Ende hoe-wel wy op alle tijden gereet en bereyt moeten zijn, om onse Sonden God te belijden, soo staat ons nechtans toe, desen Last insonderheyt te voldoen op die tijd, op welke wy te samen komen om God te danken voor zijne onnoemelijke Weldaden aan ons bewesen, om den Lof, Prijs, Eere, die wy Hem schuldig zijn, uit te breyden, om te luisteren naa zijn Hoochheylig Woord, ende alles te verbidden, wat tot het Heyl des Lichaams ende Zielen Saligheyt hoochnoodig geacht werd. Waaron ick UL. alle, die hier tegenwoordig zijt, hertgrondelijk bidde, met een fuyver en oprecht Herte en ootmoedige Stemme, met my op te willen klimmen tot den Throon der Hemelscher Genade, Seggende my na :

Algemeene Belijdenisse, die van de gantsche Vergaderinge met gebogen Knien gedaan wert.

Almachtige seer genadige Vader als verloore Schaapen zijn wy vreemt geweest, ende van Uwe wegen hebben wy afgedwaelt, de Vonden ende de Begeerlijkheden onses Herten hebben wy te veel toegegeven: Uwe hochheylige

D E N M O R G E N. 5

on- linge Wetten hebben wy overtreden. 't Ge-
 Ende ne ons te doen stond, hebben wy veron-
 ereyrt nachtsaamt: 't gene gelaten diende, is by
 e be- ons bedreven. Van ons selven hebben wy
 lefen geen Heyl te verwachten. Daarom, O
 tijd, Heere! weest ons armfte Sondaren gena-
 God dig. Spaart, O God! die hare Sonden
 Wel- belijden. Doet Barmhertigheyt aan die
 Prijs, naar bekeeren, volgens Uwe Beloftenissen
 uit te aan het Menschelijk Geslacht in Christo
 ooch- Jesu onsen Heere, seer mildadelijk ge-
 den, openbaart. Vorders vergunt ons ook, O
 Zie- goedertierenste Vader, om Uwen Sone
 verd- ende onsen Saligmaker Jesum Christum,
 voor- dat wy voortaan Godvruchtelijk, recht-
 een- waardelijk, ende soberlijk ons Leven mo-
 edige gen aanstellen, tot Glory Uwes heyligen
 amen Naams. *Amen.*

made, *De Absolutie, ofte de Ontbindinge, de welcke*
van den Dienaar staande alleen uitge-
sproken wert.

D En Almachtigen God, den Vader
 onses Heeren Jesu Christi, die niet
 der en wil den Dood des Sondaars, maar
 ver- liever, dat hy afwijke van zijne boose Da-
 egen den, ende leve: ende die Macht gegeven,
 ende ia bevolen heeft zijne Dienaars, dat zy zijn
 bben boetvaardig Volk, de Ontbindinge ende
 -hey- Vergiffenisse haarder Sonden volkomenlijk
 lige

6 G E B E D E N V O O R

souden aanseggen, Die vergeeft hen allen die waarachtig berou hebben, ende den hoogheyligen Evangelio ongeveynsdelijk gelooven, ende onbind de selvige seekerlijck. Wy bidden dan, dat hy ons waarachtig berou wil verleenen, ende sijnen H. Geest mededeelen, op dat het gene, wy tegenwoordig doen, Hem geheelijk mach behagen: ende de rest onses Levens alsoo onbesmet, ende heylig zy in dese Werelt, dat wy in't toekomende de eeuwig-duyrende Vreugde mogen bekomen, door Christum onsen Heere !

¶ *Het Volk antwoord Amen.*

Dan sal den Dienaar knielen en het Gebed onses Heeren overluyd uitspreken, 't Volk sal dit Gebed overal hem naspreken.

O Nse Vader, die in de Hemelen zijt, Uwen Naam werde geheylight.

Uw Koningrijcke kome, Uwen Wille geschiede gelijk in den Hemel, also ook op der Aarden.

Ons dagelijks Brood geeft ons heden.

Ende vergeeft ons onse Schulden, gelijk ook wy vergeven onsen Schuldenaren.

Ende en leyt ons niet in Versoeckinge, Maar verlost ons van den Boosen.

Want U is het Rijke, de Kragt, en de Heer-

Heerlijkheyt, van nu aan tot in der Eeuwigheyt.

¶ *T Volck antwoord, Amen.*

¶ *Daar na seyt den Dienaar.*

Heere Gy sult onse Lippen open doen.

Antw. Ende onsen Mont sal Uwen Lof verkondigen.

Dienaar. Haast U o God tot onser Hulpe.

Antw. Heere haast U om ons te helpen.

¶ *Hier alle opstaande, seyt den Dienaar.*

Glorie zy den Vader, ende den Sone, ende den Heyligen Geest!

Antw. Als het was in den beginne, soo ook nu, ende in alle Eeuwigheid der Eeuwigheden. *Amen. Allaluja.*

Volgt den 95 Psalm.

K Omt laat ons den Heere vroolijk singen, laat ons juychen den Rotzsteen onses Heyls.

Laat ons sijn Aangeficht te gemoet gaan met Lof: Laat ons Hem juychen met Psalmen.

Want de Heere is een groot God: ja een groot Koning boven alle Goden.

In wiens hant de diepste Plaatsen der Aarde zijn, ende de hoogten der Bergen zijn sijne.

Wiens ook de Zee is, want hy heeftse gemaakt:

8 GEBEDEN VOOR

gemaakt: ende sijne Handen hebben hem drooge geformeert.

Komt, laat ons aanbidden ende nederbucken, laat ons knielen voor den Heere die ons gemaakt heeft.

Want hy is onse God, ende wy zijn hem Volk sijner Weijde, ende de Schaapen sijner Hand: Heden so gy sijne Stemme hoort. En verhart u Herte niet, gelijk te Meriba: gelijk ten Dage van Massa in de Woestijne:

Daar my uwe Vaders versochten, my Beproeften, ook myn Werck sagen.

Veertig Jaar heb ick verdriet gehad aan dit Geslachte, ende hebbe geseyt, Sy zijn een Volck dwalende van Hertten: ende sy en kennen mijne wegen niet.

Daarom hebbe ick in mijnen Toorn gesworen, Soo sy in mijne ruste sullen ingaan.

Glorie zy den Vader, ende den Soone, ende den Heyligen Geest.

Antw. Als het was in den Beginne, soo ook nu, ende altijd, ende in alle Eeuwigheden. *Amen.*

¶ Hier volgen de Psalmen na den Dag der Maand, die den Dienaar overluidt noemt, dan de 1 Lesse uit het O. Testament.

Na de eerste Lesse, volgt: Te Deum

WY loven U den God: wy belijden
U den Heere.

Het gantsche Aartrijk eert U den eeu-
wigen Vader:

Alle Engelen, Hemelen, ende de gant-
sche Machten, de Cherubinen ende de Se-
raphinen roepen to U met onophoudelijke
Stemmen:

Heylig, Heylig, Heylig is de Heere den
God der Heyrscharen.

Vol zijn Hemel ende Aarde van de Ma-
jesteyt Uwer Heerlijkheyd.

U loven den verheerlijkten Rey der
Apostelen.

U loven dat prijs-waardige Getal der
Propheten.

U loven dat sneeu-witte Heyr der Mar-
telaren.

U belijd de heylige Kercke door de Ront-
te des Aard-kloots.

Den Vader van onbegrijpelijke Heer-
lijkheyd.

Uwen eenigen ende waarachtigen Sone,
die aangebeden moet werden.

Den Heyligen Geest, die een Vermaan-
der ende vertrooster is.

Christe, Gy zijt den Koning der Heer-
lijkheyd.

Gy

Gy zijt den eeuwigen Sone des Vaders.

Gy en hebt niet geschroomt eens Maagden Baar-Moeder, doen Gy Mensch wierd, om die te verlossen:

Gy hebt den Geloovigen geopent het Rijk der Hemelen, doen Gy den Prikkel des Doods verwonnen had.

Gy sit ter Rechter-hand Godes in de Verheerlijkinge des Vaders.

Wy gelooven dat Gy zijt den toekomstenden Rechter.

Daarom bidden wy U, komt Uwe Dienaren te Hulp, die Gy met Uwen dierbaren Bloede gerantfoent hebt.

Maakt dat Sy-luyden onder Uwe Heyligen in de Verheerlijkinge mogen gerekent werden.

Heere brengt U Volk ten Behoudenisse: ende segent Uwe Erfgenamen.

Ende bestiert haar, ende verheft haar tot in der Eeuwigheyt.

Van Dage tot Dage spreken wy goet van U.

Ende wy loven Uwen Naam in Eeuwigheyt, ende in Eeuwen der Eeuwen.

Gewaardigt U, O Heere! ons deesen Dag onfondig te bewaren.

Ontfermt U onser, O Heere! ontfermt U onser,

Uwe

Uwe Barmhertigheyt Heere! geschiede
over ons, even als wy in U gehoopt hebben.

Op U, O Heere! hebbe ik betrouwt,
en laat my niet beschaamt werden in der
Eeuwigheyt:

¶ *Volgt de Tweede Lesse uit het N. Te-
stament, en na't leesen daar van*

*De Lof-sang van Zacharias of den
100 Psalm.*

G Elooft zy de Heere, de God Israels,
want hy heeft besocht, ende Verlos-
finge te wege gebracht sijnen Volcke:

Ende heeft eenen Hoorn der Saligheyt
ons opgerecht, in het Huys Davids sijns
Knechts.

Gelijck hy gesproken heeft door den
Mont sijner heyligen Propheten, die van
den beginne der Werelt geweest zijn.

Namelijk eene Verlossinge van onse
Vyanden, ende van de Hand aller der
genen die ons haten.

Op dat hy Barmhertigheyt dede aan onse
Vaderen, ende gedachtig ware sijns heyli-
gen Verbonds:

Ende des Eeds, dien hy Abraham onsen
Vader gefworen heeft, om ons te geven;

Dat wy verlost zijnde uit de Hand onser
Vyanden, hem dienen souden sonder vrees,

In

12 G E B E D E N V O O R

In heiligheyt ende Gerechtigheyt voor hem, alle de Dagen onses Levens.

Ende gy Kindeken sult een Propheet des Alderhoogsten genaamt worden: want gy sult voor het Aangesicht des Heeren voor hen en gaan, om sijne wegen te bereyden.

Om sijnen Volcke kennisse der saligheyt te geven, in Vergevinge haarer sonden.

Door de innerlijke Bewegingen der Barmhertigheyt onses Gods, met welke ons besocht heeft de Opgank uit der Hoogte.

Om te verschijnen den genen die geseten zijn in Duyfternisse ende Schaduwe des Doods: om onse Voeten te richten op den weg des Vredes.

Glorie zy den Vader, &c.

Antw. Gelijk het was in den beginne, soo nu, &c.

¶ *Daar na den Dienaar ende het Volk opstaande, sal men seggen:*

IK geloove in God den Vader, Almach-
tig Schepper des Hemels ende der Aarden.

Ende in Jesum Christumijnen eenig-
geboren Sone onsen Heere. Die ontfangen
is van den Heyligen Geest, geboren uit de
Maget Maria. Geleden heeft onder Pontio
Pilato, is gekruyst, gestorven, ende begra-
ven, nedergedaalt ter Hellen. Ten der-
den

den Dage weder opgestaan van den Dooden. Opgevaren ten Hemel, sit ter rechter-Hand Gods des Almachtigen Vaders. Van waar hy komen sal, om te oordeelen de Levende ende de Dooden.

Ik geloove in den Heyligen Geest. Ik geloove een heylige algemeene Christelijke Kerke: de Gemeynschap der Heyligen. Vergevinge der Sonden. Opstandinge des Vleeschs. Ende een eeuwig Leven: *Amen.*

Dienaar. De Heere sy met U Lieden.

Antw. Ende met Uwen Geest.

Dienaar en 't Volk by beurten.

Heere ontfermt U onser, Christe ontfermt U onser, Heere ontfermt U onser!

¶ *Dan sal den Dienaar ende de heele Vergaderinge overluyd bidden:*

Onse Vader, die in de Hemelen zijt, Uwen Naam werde geheylicht.

U Koningrijke kome, Uwen Wille geschiede gelijk in den Hemel also ook op der Aarden.

Ons dagelijks Brood geeft ons heden.

Ende vergeeft ons onse Schulden, gelijk ook wy vergeven onsen Schuldenaren.

Ende, en leyt ons niet in Verfoekingē, maar verlost ons van den boosen. *Amen.*

¶ *Den*

14 GEBEDEN VOOR

¶ Den Dienaar opstaande sal seggen :
Heere vertoont ons uwe Barmhertig-
heyt.

Antw. Ende geeft ons U Heyl.

Dienaar. Heere bewaart de Koningin.

Antw. Ende verhoort ons, als wy U
aanroepen.

Dienaar. Laat Uwe Priesters met recht-
veerdigheyt bekleet werden.

Antw. Ende U Heyligen haar verheugen.

Dienaar. Heere bewaart U Volk.

Antw. Ende zegent U Erfdeel.

Dienaar. Geeft Vrede, Heere, in onse
Dagen.

Antw. Want niemant anders strijd voor
ons, dan Gy onsen God.

Dienaar. Een suiwer Herte schept in ons,
O God!

Antw. Ende en neemt niet weg van ons
Uwen Heyligen Geest.

¶ Hier leeft den Dienaar altijd tussen in 't
Gebed voor den Dag.

Collect:

GEBED

GEBED voor de Vrede.

Dienaar.

O God, Vredes-Vorst ende Minnaar, wien te kennen, leven, wien te dienen, heerſſchen is: beſchermt van alle Beſtorminge, die voor U nedergebogen zijn, op dat wy, die in Uwe Beſcherminge betrouwen, niemants Vyandelijke Wapenen en derven vreeſen, door Chriſtum onſen Heere. *Amen.*

GEBED voor de Genade.

Heylige Heere, Almachtinge Vader, eeuwige God, die ons tot het begin deſes Daags hebt doen komen, bewaart ons heden door Uwe Kracht, op dat wy in deſen Dag tot geenige Sonden en neygen, noch in eenige ſwarigheyt en vervalſen, maar dat al ons werk door U beleyt beſtiert werde, om Uwe Gerechtigheyt alle tijd te volbrengen, door Jeſum Chriſtum onſen Heere. *Amen.*

Hier

Hier volgt de

LYTANIE

Of het Versoen-Gebed.

O GOD Vader in de Hemelen, ontfermt U onser ellendiger Sondaren!

O God Vader in de Hemelen, ontfermt U onser ellendiger Sonaaaren!

O God Sone, Verlosser des Werelts, ontfermt U onser ellendiger Sondaren!

O God Sone, Verlosser des Werelts, ontfermt U onser ellendiger Sondaren!

O God H. Geest, van den Vader ende den Sone voort-komende, ontfermt U onser ellendiger Sondaren!

O God H. Geest, van den Vader ende den Soone voortkomende, ontfermt U onser ellendiger Sondaren!

O Heylige, heylrijke, heerlijke Drievuldigheyt, drie Persoonen en een God, ontfermt U onser ellendiger Sondaren!

O Heylige, heylrijke, heerlijke Drievuldigheyt, drie Persoonen, en een God, ontfermt U onser ellendiger Sondaren!

O Heere, en gedenkt niet onser, of onser Ouderen Misdaden, ende en neemt gene Wrake

Wrake over onse Sonden: spaart, O Heere!
 spaart U Volk, dat gy gerantsoent hebt
 door U dierbaar Bloed; ende en laat Uwe
 Grimmigheyt over ons niet altijd duyren.

Spaart ons O Heere!

Van alle Sonden, quaat, ongeluk, ende
 listen des Duyvels, van Uwe Gramschap,
 en de eeuwige Verdoemenisse.

Verlost ons O Heere!

Van des Herten Blintheit, Hoovaardig-
 heyt, Eergierigheyt, Geveynstheyt,
 Gramschap, Haat, Boosheyt, Twee-
 dracht.

Verlost ons O Heere!

Van Onkuischeyt, en alle andere doode-
 lijke Sonden, en van de Bekooringen des
 Vleesch, des Werelts, ende des Duyvels.

Verlost ons O Heere!

Van Blixem en Onweder, van de Pla-
 gen, Pest, Honger, Oorlog, Moorderije,
 en een haastige Dood.

Verlost ons O Heere!

Van alle Oproer en T'samen-sweeringe,
 van valsche ende Ketterfche Leeringen:
 van Verstoktheyt des Herten, en van de
 Versmadinge Uwes Woords en Gebods.

Verlost ons O Heere!

Door de Verborgentheyt Uwer heylige
 Menschwerdinge, Geboorte, Besnijdenisse,
 Doop, Vasten en Verfoeking.

B

Verlost

Verlost ons O Heere!

Door Uwen Stryt en Bloedig Sweet, door
U Kruys en Lijden, door Uwe dierbare
Dood ende Begraeffenisse, door Uwe heer-
lijke Verrijsenisse en Hemelvaart, door de
Toekomst des Heyligen Geestes.

Verlost ons O Heere!

In den tijd onses Tegenspoets en Voor-
spoets, in de Uyre des Doods ende in den
Dag des Oordeels.

Verlost ons O Heere!

Wy bidden U, verhoort ons Sondaren,
O God! dat gy U gewaardicht, Uwe hey-
lige Catholijke Christelijke Kerke te leyden
ende te bestieren.

*Knecht
Georg*

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U gewaardigt, Uwen Dienst-
~~Maagt ANNA~~, onse goedertierenste Ko-
ningin, in de ware Aanbiddinge te Uwaarts
in Rechtveerdigheyt en Heyligheyt des Le-
vens, te bevestigen en te bewaren.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U gewaardigt, Haar Gemoed
in den Geloove, Liefde en Vreesse te U-
waarts alsoo te bestieren, dat sy altijd in
U vertrouwe, en in alles Uwe Eere en
Heerlijkheyt soeke en vervordere.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U gewaardigt ^{en} Haar te bewaren

en te beschermen, en Haar ^{em}Victorie te ver-
leenen tegen alle ^{syne}Haar Vyanden.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy wilt segenen en bewaren de Ko-
ninginne ~~Weduwe~~, de ~~Prinse~~ Sophia, &c.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U gewaardigt, de Bisschoppen,
Pastoren en Dienaren der Kerke, met de
ware Kennisse, en het recht Verstand
Uwes Woords te verlichten, op dat Sy het
zelvige, soo door Leven als Leere, mo-
gen vervorderen!

Wy bidden U verhoort ons.

Dat gy U gewaardigt, de Koninglijke
Raadsheeren, en alle den Adeldom des
Rijks met Achtbaarheyt, Wijsheyt, en
Verstand te vervullen.

Wy bidden U verhoort ons.

Dat Gy onse Magistraten wilt segenen,
ende haar die Genade verleenē, dat sy de
rechtvaardigheyt mogen volbrengen, en
de Waarheyt bewaren.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U gewaardigt, U gantse Volk te
segē, en te behoeden.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U gewaardigt, alle Volkeren met
enigheyt, Vrede, en Een-dracht te begif-
gen.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat Gy onse Gemoederen tot de ware

20 G E B E D E N V O O R

Liefde, ende Uwe Vrees wilt ontfekken,
en neygen tot de Onderhoudinge Uwer
Geboden.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U Volk gewaardigt, te verleen
den Wasdom der Genade, dat het U
Woord ootmoedelijk aanhoore, en met een
fuyver Herte omhelse, en Vruchten des
Geestes voortbrenge.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U gewaardigt, de Dwalende en
de Verleide, op den weg des Waarheyts
te herroepen.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat Gy de Staande wilt bevestigen, de
Swakken ondersteunen, ende de Vallende
oprechten, en den Duyvel onder onse Voe-
ten vertreden.

Wy bidden U verhoort ons.

Dat Gy wilt beschermen, helpen, ver-
troosten, alle die in Perykelen, Nooden,
en Swaricheden zijn.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat Gy alle, die te Water of te Lande
op eenige Reyfen zijn, fwangere Vrouwen
die in den Arbeyt zijn, Sieken, kleyne
Kinderen, Slaven en Gevangenen wilt te
Hulpe komen.

Wy bidden U verhoort ons!

Dat gy U gewaardigt, alle Vaderloose
en

en Moederloose Weesen, Weduwen, Miströostige, en Verdrukte te versorgen.

Wy bidden U verhoort ons !

Dat Gy aller Menschen wilt ontfermen.

Wy bidden U verhoort ons !

Dat Gy onse Vyanden ende Vervolgers wilt vergeven, en hare Herten tot Berou omkeeren.

Wy bidden U verhoort ons !

Dat gy U gewaardigt, de Vruchten der Aarde te geven en te bewaren, om die ten sijnen tijde te genieten.

Wy bidden U verhoort ons !

Dat gy U gewaardigt, ons te beschenken met waarachtig Berou, ende Vergiffenisse der Sonden ; ons te vergeven alle onse Versuymenissen en Onwetentheden, ons te vereeren met de Genade des Heyligen Geestes, en Beternisse des Levens:

Wy bidden U verhoort ons.

Sone Gods : wy bidden U verhoort ons !

Sone Gods, wy bidden U verhoort ons !

O Lam Godes die wechneemt de Sonden des Werelts,

Geeft ons Vreede !

O Lam Gods die wechneemt de Sonden des Werelts.

Ontfermt U onser.

O Christe verhoort ons:

O Christe verhoort ons !

Heere ontfermt U onser.

Heere ontfermt U onser !

Christe ontfermt U onser.

Christe ontfermt U onser !

Heere ontfermt U onser.

Heere ontfermt U onser !

¶ Onse Vader die Gy zijt in de Hemelen, &c.

Ende en leit ons niet in Versoeckinge,

Maar verlost ons van den Boosen.

Amen.

O Heere en doet ons niet naa onse Sonden ;

Ende naa onse Overtredingen vergelt ons niet !

O GOD barmhertigen Vader, die de Suchten der gebrookener Herten niet en versmaat, ende de Toegenegentheydt der Treuriger niet en veracht : weest gunstig aan onse Gebeden, die wy in onse Benautheden voor U uit storten, en gewaardigt de selvige goedertierentlijk aan te nemen, op dat alles, wat door Duyvelsche ofte Menschelijke Voorlagen tegens ons aangewent wert, vernietigt, ende door den Raad Uwer Liefdragende Sorge verzet mach werden : op dat wy Uwe Dienstknechten door geenige Bestormingen ge-
quetst

quetst zijnde, U in Uwe heylige Kerk
Danckseggingen mogen doen, door Jesum
Christum onsen Heere.

*Staat op O Heere, helpt ons, en verlost ons
om Uwen Name.*

O God met onse Ooren hebben wy ge-
hoort, en onse Vaders hebben ons geboot-
schapt wonderbare Werken, die Gy ge-
wrocht hebt in hare Dagen, en in oude tij-
den.

*Staat op O Heere, helpt ons, en verlost ons
om Uwe Eere.*

Glory zy den Vader, &c.

Gelijk het was in den Beginne, so nu,
&c.

Van onse Vyanden verlost ons O Christe.
Hebt mededogen met onse Castijdingen.

Aanfiet de Droefheyt onser Herten.

Weest genadig over de Sonden Uwes Volks.

Verhoort vriendelijk onse Gebeden.

O Sone Davids ontfermt U onser!

O Christe gewaardigt ons, en nu ende
altijd te verhooren.

*O Christe verhoort ons! verhoort ons vrien-
delijk O Heere Jesu Christe.*

Toont ons O Heere Uwe Barmhertig-
heyt.

Gelijk wy van U hoopen.

WY bidden U, O Heere, aanfiet vriendelijk onse Swakheden, en om de Heerlijkheyt Uwes Naams, keert goedertierentlijk van ons af, alle de Swarigheden, die wy rechtvaardelijk om onse Sonden verdienen, en geeft dat wy in alle Tegenspoeden, ons gantse Vertrouwen op Uwe Barmhertigheyt mogen stellen, en U altijd in Suyverheyt des Levens mogen dienen, tot Heerlijkheyt Uwes Naams: door onsen eenigen Middelaar, en Advocaat Jesus Christus onsen Heere, *Amen.*

¶ *Hier werd voor de eerste Maal gesongen.*

GEBED voor de 10 Geboden.

Almachtigen God, aan wien alle Herten openbaar zijn, en wien alle Toegeneygtheden des Gemoeds bekendt zijn, en voor wien niets verborgen en is; fuyvert de Gedachten onser Herten, door de Ingevinge des Heyligen Geestes, op dat wy U van Herten mogen beminnen, en met behoorlijke Eerbiedigheyt Uwen Heyligen Name mogen prijzen en eeren. Door Jesum Christum onsen Heere.

¶ *Dan sal den Dienaar overluyd lesen de thien Geboden, en al het Volk sal nayder Gebod,*

Gebod, met gebogen Knijen de Barmhertigheyt des Heeren, over der selviger Overtredingen aanroepen, in maniere als volgt.

Den Dienaar.

GOD sprak alle dese Woorden, seggende: Ik ben de Heere uwen God, die u uit Egyptenland, uit den Diensthuysse uitgeleyt hebbe: gy en sult geen andere Goden voor mijn Aangesichte hebben.

Het Volk.

Heere ontfermt U onser, en bestiert onse Herten, om dit Gebod te onderhouden.

Dienaar.

Gy en sult u geen gesneden Beelde, noch eenige Gelykenisse maken, [van 't gene] dat boven in den Hemel is, [noch van 't gene] dat onder op der Aarden is: noch [van 't gene] dat in de Wateren onder der Aarde is. Gy en sult u voor die niet buygen, noch haar dienen; want ik de Heere uwen God ben een yverig God, die de Misdaad der Vadersen besoeke aan de Kinderen, aan het derde, en aan het vierde [lidt] der geener die my haten. En doe Barmhertigheyt aan Duysenden, der geener

geener die my lief hebben, en mijne Gebo-
den onderhouden.

Volk.

Heere ontfermt U onser, &c.

Dienaar.

Gy en sult den Name des Heeren uwes
Gods niet ydelijk gebruyken; want de
Heere en sal die niet ontschuldig houden,
die sijnen Name ydelijk gebruykt.

Volk.

Heere ontfermt U onser, &c.

Dienaar.

Gedenkt des Sabbath-dags, dat gy dien
heylicht; ses Dagen sult gy arbeyden, ende
al u werk doen: Maar de sevenste Dag is
de Sabbath des Heeren uwes Gods: dan
sult gy geen Arbeyt doen, Gy, noch u Soon,
noch u Dochter, noch u Knecht, noch u
Dienst-maegt, noch u Vee, noch de Vreem-
deling die in uwe Stads-poorten is: want
in ses Dagen heeft de Heere Hemel ende
Aarde gemaakt, en de Zee, en al datter in
is, en hy rustede den sevensten Dag: daar-
om zegende de Heere den Sabbath-dag en
heylichte den selven.

Volk.

Heere ontfermt U onser, &c.

Dienaar.

Gy sult uwen Vader en Moeder eeren,
op dat gy lange leeft op der Aarden, en
dat-

dattet u wel gaa in het Lant, dat u de Heere
uwe God geven sal.

Volk.

Heere ontfermt u onser, &c.

Dienaar.

Gy en sult niet dooden.

Volk.

Heere ontfermt U onser, &c.

Dienaar.

Gy en sult niet Echt-breken

Volk.

Heere ontfermt U onser, &c.

Dienaar.

Gy en sult niet steelen.

Volk.

Heere ontfermt U onser, &c.

Dienaar.

Gy en sult geen valsche Getuygenisse
spreken tegen uwē Naasten.

Volk.

Heere ontfermt U onser, &c.

Dienaar.

Gy en sult niet begeeren uwes Naasten
Huys, gy en sult niet begeeren uwes Naa-
sten Wiif, noch sijnen Knecht, noch sijne
Dienst-maagt, noch sijnen Osse, noch sij-
nen Ezel, noch eenig Ding dat u Naasten
heeft.

Volk.

Heere ontfermt U onser, en schrijft, bid-
den wy, alle deese Geboden in onse Herten.

Almachtigen God, wiens Rijk eeu-
wigduurende, en wiens Mogentheyt
oneyndig is, ontfermt U over de gantsche
Kerke, en bestiert alsoo het Herte van
Uwe uitverkoorne Dienaars, ~~ANNA~~,
onse Koning~~in~~ en Gouvernante, dat ~~sy~~
voor alles mach soeken Uwe Heerlijkheyt
en Eere, die ~~Haar~~^{hem}, als U Dienaar~~e~~ zijnde,
bekent is: en dat wy, ~~Haar~~^{hem} Onderdanen,
naa behooren erkennende, dat ~~sy~~^{hem} ~~haar~~^{hem} Ko-
ninglijk Gebiedt van U heeft, ~~Haar~~^{hem} getrou-
welijk mogen dienen, eeren, en gehoorfa-
men met alle Onderdanigheyt, in U, en
om U, volgens U Gebod en Ordinantie:
Door Jesum Christum Uwen Sone, die
met U gelijkelijk met den Heyligen Geest
altijd leeft ende regeert, eenen God in Eeu-
wigheid der Eeuwigheden. *Amen.*

¶ *Volgt nu de Epistel, en daar na het Euan-
gely, na Ordre van elke Sondag.*

*Na het Euangelium sal het Geloofs-
Formulier volgen.*

IK geloove in eenen God, den Almach-
tigen Vader, Maaker des Hemels en
de

der Aarde, en aller sienelijker en onfienelijker Dingen. En in eenen Heere Jefum Chriftum, den eenigen gebooren Sone Gods, voor alle Eeuwen uit den Vader gebooren: God uit God, Licht van 't Licht, den waarachtigen God uit den waarachtigen God, gebooren niet gemaakt: van eene Substantie met den Vader, door wien alles gemaakt is. Die om ons Menfchen, en om onfe Zaligheyt is neder-gedaalt uit den Hemel. En beleeft is van den Heyligen Geest uit de Maget Maria, en een Menfch geworden is. En ook voor ons gekruicigt is onder Pontio Pilato, die geleden heeft, en begraven is. Ende ten derden Dage verrefen is, volgens de Schriften; en opgevaren is ten Hemel, en fit ter Rechterhand des Vaders. En die wederkomen fal met Heerlijkheyt, om te oordeelen de Levende en de Doode: wiens Rijk geen eynde fal hebben. En in den Heyligen Geest, den Levend-maakenden Heere, die uit den Vader en den Sone voort-komt. Die met den Vader, en den Sone gelijkelijc aangebeden, en mede verheerlijkt wert: Die gefproken heeft door de Propheten. En een Heylige Catholijke en Apoftolijke Kerke. Ik belijde eenen Doop, tot Vergevinge der Sonden. En ik verwachte de Opftandinge der Dooden,

30 G E B E D E N V O O R

den, en het Leven der toekomstige Eeuw.
Amen.

Voeg in 't *Morgen-Gebed* pag. 7. voor
Psal. 7.

Dienaar. Prijft Gylieden den Heere,
volk. Des Heeren Naam sy gepreessen !

GEBE-

GEBEDEN

VOOR DEN

AVOND.

Indien de Godloose Boete doet voor alle sijne Sonden, die hy gedaan heeft, ende alle mijne Geboden onder-houd: ende Recht ende Gerechtigheijt doet; hy sal gewisselijk leven, hy en sal niet sterven, alle zijne Overtredingen, die hy gedaan heeft, en sal ick niet gedachtig wesen: spreekt de Heere.

Ick kenne mijne Over-tredingen: ende mijne Sonde is steeds voor my, &c.

S Eer-geliefde Broeders: De H. Schrift ~~ture~~ vermaant ons op verscheijde Plaatsen, dat wy onse menigvuldige Overtredingen ende oneijndige Sonden souden belijden en bekennen, ende ons met geene Veynsinge in Gods Tegen-wor-digheijd souden behelpen, maar alle onse Fauten (hoedanig die ook zijn) voor God souden ontdekken, ende met een neersla-gen ende oprecht Gemoed souden betuij-gen, dat dusdanige heijlsame Schuldbe-ken

kenning, Vergiffenisse bekomt, uit de on-
 grondbare Goedertierentheyt Gods. Ende
 hoe-wel wy op alle tijden gereet en bereyt
 moeten zijn, om onse Sonden God te be-
 lijden, soo staat ons nochtans toe, desen
 Last insonderheyt te voldoen op die tijd,
 op welke wy te samen komen om God
 te danken voor zijne onnoemelijke Wel-
 daden aan ons bewesen, om den Lof, Prijs,
 Eere, die wy Hem schuldig zijn, uit te
 breyden, om te luisteren naa zijn Hooch-
 heylig Woord, ende alles te verbidden,
 wat tot het Heyl des Lichaams ende Zie-
 len Saligheyt hoochnoodig geacht werd.
 Waarom ick UL. alle, die hier tegenwoor-
 dig zijt, hertgrondelijk bidde, met een
 fuyver en oprecht Herte en ootmoedige
 Stemme, met my op te willen klimmen
 tot den Throon der Hemelscher Genade,
 Seggende my na :

*Algemeene Belijdenisse, die van de gantsche
 Vergaderinge met gebogen Knien ge-
 daan wert.*

Almachtige feer genadige Vader,
 als verloore Schaapen zijn wy ver-
 vreemt geweest, ende van Uwe wegen
 hebben wy afgedwaelt, de Vonden ende
 de Begeerlijkheden onses Herten hebben
 wy te veel toegegeven: Uwe hooch-hey-
 lige

lige Wetten hebben wy overtreden. 't Gene ons te doen stond, hebben wy veronachtzaamt: 't gene gelaten diende, is by ons bedreven. Van ons selven hebben wy geen Heyl te verwachten. Daarom, O Heere! weest ons armste Sondaren genadig. Spaart, O God! die hare Sonden belijden. Doet Barmhertigheyt aan die haar bekeeren, volgens Uwe Beloftenissen aan het Menschelijk Geslacht in Christo Jesu onsen Heere, seer mildadelijk geopenbaart. Vorders vergunt ons ook, O goedertierenste Vader, om Uwen Sone ende onsen Saligmaker Jesum Christum, dat wy voortaan Godvruchtelijk, rechtvaardelijk, ende soberlijk ons Leven mogen aanstellen, tot Glory Uwes heyligen Naams. *Amen.*

De Absolutie, ofte de Ontbindinge, de welcke van den Dienaar staande alleen uitgesproken wert.

DEn Almachtigen God, den Vader onses Heeren Jesu Christi, die niet en wil den Dood des Sondaars, maar liever, dat hy afwijke van zijne boose Daden, ende leve: ende die Macht gegeven, ja bevolen heeft zijne Dienaars, dat zy zijn boetvaardig Volk, de Ontbindinge ende Vergiffenisse haarder Sonden volkomelijk

C

fouden

souden aanseggen, Die vergeeft hen allen die waarachtig berou hebben, ende den hoogheyligen Evangelio ongereynsdelijk gelooven, ende onbind de selvige seekerlijck. Wy bidden dan, dat hy ons waarachtig berou wil verleenen, ende sijnen H. Geest mededeelen, op dat het gene, wy tegenwoordig doen, Hem geheelijk mach behagen: ende de rest onses Levens alsoo onbesmet, ende heylig zy in dese Werelt, dat wy in't toekomende de eeuwig-duyrende Vreugde mogen bekomen, door Christum onsen Heere!

¶ *Het Volck antwoord Amen.*

Dan sal den Dienaar knielen en het Gebed onses Heeren overluyd uitspreken, 't Volk sal dit Gebed overal hem naspreken.

O Nse Vader, die in de Hemelen zijt, Uwen Naam werde geheylicht.

Uw Koningrijcke kome, Uwen Wille geschiede gelijk in den Hemel, also ook op der Aarden.

Ons dagelijks Brood geeft ons heden.

Ende vergeeft ons onse Schulden, gelijk ook wy vergeven onsen Schuldenaren.

Ende en leyt ons niet in Versoekinghe, Maar verlost ons van den Boosen.

Want U is het Rijke, de Kragt, en de Heer-

Heerlykheyt, van nu aan tot in der Eeuwigheyt.

¶ *T Volck antwoord, Amen.*

Daar na seyt den Dienaar.

Heere Gy sult onse Lippen open doen:

Antw. Ende onsen Mont sal Uwen Lof verkondigen.

Dienaar. Haast U o God tot onser Hulp.

Antw. Heere haast U om ons te helpen.

¶ *Hier alle opstaande, seyt den Dienaar.*

Glorie zy den Vader, ende den Sone, ende den Heyligen Geest!

Antw. Als het was in den beginne; *En*

Dienaar. Prijft Gylieden den Heere.

Antw. Des Heeren Naam sy gepresen!

¶ *De Psalmen na Ordre van de Dag.*

Daarna de 1 Lesse uit 't O. Test.

Dan singt men:

Den Lof-sang Maria.

MYn Ziele maakt groot den Heere:
Ende mijnen Geest verheugt hem
in God mijnen Saligmaaker:

Om dat Hy de Nedrigheyt sijner Dienst-
maagt heeft aangesien: Want siet van nu

aan fullen my salig spreken alle de Geslachten.

Want groote Dingen heeft aan my gedaan Hy die machtig is, en heylig [is]ijnen Naam.

En sijne Barmhertigheyt is van Geslachte tot Geslachte, over de gene die Hem vreesen.

Hy heeft een krachtig werk gedaan doorijnen Arm: Hy heeft verstroyt de Hoogmoedige in de Gedachten harer Herten.

Hy heeft Machtige van de Throonen afgetrokken, en Nedrige heeft Hy verhoogt.

Hongerige heeft Hy met Goederen vervult: ende Rijke heeft hy ledig wech gevonden.

Hy heeft Israelijnen Knecht opgenomen, op dat hy gedachtig ware der Barmhertigheyt.

(Gelijk Hy gesproken heeft tot onse Vaders, [namelijk] tot Abraham, enijnen zade) in der Eenwigheyt.

Glorie zy den Vader, &c.

Gelijk het was in de Beginne, so nu, &c.

¶ *Volgt hier de tweede Lesse uit het N. Testament.*

Den Lof-fang Simeons.

NU laat Gy, Heere, Uwen Dienst-
knecht gaan in Vrede, na U Woord.
Want mijne Oogen hebben U Saligheyt
gesien,

Die Gy bereyt hebt voor het Aangesicht
van alle de Volkeren :

Een Licht tot Verlichtinge der Heyde-
nen, en tot Heerlijkheyt Uwes Volks
Israels.

Glorie zy den Vader, &c.

Gelijk het was in de Beginne, so nu, &c.

¶ *Daar na den Dienaar en het Volk op-
staande, sal men seggen :*

IK geloove in God den Vader, Almach-
tig Schepper des Hemels en der Aar-
den.

Ende in Jesum Christumijnen eenig-
geboren Sone onsen Heere. Die ontfan-
gen is van den Heyligen Geest, geboren
uit de Maget Maria. Geleden heeft onder
Pontio Pilato, is gekruyst, gestorven, en
begraven, nedergedaalt ter Hellen. Ten
derden Dage weder opgestaan van den
Dooden. Opgevaren ten Hemel, sit ter
Rechter-hand Gods des Almachtigen Va-
ders. Van waar Hy komen sal, om te
oordeelen de Levende en de Dooden.

38 G E B E D E N V O O R

Ik geloove in den Heyligen Geest. Ik geloove een heylige algemeene Christelijke Kerke: de Gemeynschap der Heyligen. Vergovinge der Sonden. Opstandinge des Vleeschs. Ende een eeuwig Leven: *Amen.*

Dienaar. De Heere sy met U Lieden.

Antw. Ende met Uwen Geest.

Dienaar en 't Volk by beurten.

Heere ontfermt U onser, Christe ontfermt U onser, Heere ontfermt U onser!

¶ *Dan sal den Dienaar en de heele Vergaderinge overluyd bidden:*

Onse Vader, die in de Hemelen zijt, Uwen Naam werde geheyligt.

U Koningrijke kome, Uwen Wille geschiede gelijk in den Hemel also ook op der Aarden.

Ons dagelijks Brood geeft ons heden.

Ende vergeeft ons onse Schulden, gelijk ook wy vergeven onsen Schuldenaren.

Ende, en leyt ons niet in Versoekingē, maar verlost ons van den Boosen. *Amen.*

¶ *Den Dienaar opstaande sal seggen:*

Heere vertoont ons Uwe Barmhertigheyt.

Antw. En geeft ons U Heyl.

Dienaar. Heere bewaart de Koningin.

Antw.

Antw. En verhoort ons, als wy U aanroepen.

Dienaar. Laat Uwe Priesters met Rechtveerdigheyt bekleet werden.

Antw. En U Heyligen haar verheugen.

Dienaar. Heere bewaart U Volk.

Antw. Ende zegent U Erfdeel.

Dienaar. Geeft Vrede, Heere, in onse Dagen.

Antw. Want niemand anders strijd voor ons, dan Gy onsen God.

Dienaar. Een suijsver Herte schept in ons, O God!

Antw. Ende en neemt niet weg van ons Uwen Heyligen Geest.

¶ *Hier volgt van de Dienaar 't Gebed op den Dag.*

G E E D . voor de Vrede.

O GOD, van wien de heilige Begeerten, goede Raaden en rechtveerdige Werken voortkomen, geeft uwe Dienaaren die Vrede, welke de Werelt niet geven en kan; op dat wy onse Herten tot de Onderhoudinge Uwer Geboden mogen aanleggen, en van de Vreese onser Vyanden verlost zijnde, een stil en gerust Leven mogen leyden,

40 G E B E D E N V O O R

leyden, door de Verdienften onfes Salig-
makers Jefu Chriffti, *Amen.*

*GEBED om de Hulpe Gods tegen alle
Perykelen.*

WY bidden U, O Heere God, ver-
licht onfe Duyfterniffen, en be-
fchermt ons door uwe onbegrijpelijke
Barmhertigheyt, van alle de Perykelen en
Lagen defes Nachts, om de Liefde Uwes
eenig-geboren Soons Jefu Chriffti, onfes
Saligmaakers, *Amen.*

G E B E D
V O O R D E
K O N I N G I N N E.

O Heere onfe Hemelfen Vader, die de
grootfte en machtigfte Koning der
Koningen, ende een Heere der Heerschers,
en alleen den eenigen Bestierder en Bevel-
hebber over alle Vorften zijt, die uit uwen
opperften Throon alle de Inwoonderen des
Werelts beschout: wy bidden U ootmoe-
delijk, dat gy U gewaardigt, onfe genadige
Ko-

George
 Koninginne ~~ANNA~~, met een goedertieren en vredelijk Ooge te aansien, en Haar met de Genade Uwes Heyligen Geests also te vervullen, dat ~~sy~~ alle tijd tot de Volbrenginge Uwes Willes geneigt zijnde, in Uwe wegen mach wandelen. Hoop ~~in~~ Haar op Uwe Hemelse Gaven : geest ~~in~~ een gelukkig en langduerig Leven, op dat ~~sy~~ lang en voorspoedig mach regeeren, alle ~~Haar~~ *syne* Vyanden overwinnen, en na dit Leven de eeuwige Heerlijkheyt genieten, door Christus onsen Heere : *Amen.*

Voor de Koninginne Weduwe, &c.

Almachtige God, die belooft hebt een Vader te sullen wesen Uwer Uitverkorene, en ook haren Zade, met seer ootmoedige Gebeden aanroepen wy Uwe Goetheyt ; dat Gy U gewaardigt, Uwen Goddelijken Zegen uit te storten over de Koninginne ~~Weduwe~~, de ~~Princess Sophia~~ *van Wallen* ~~van Hannover~~, en al die tot het Koninglijke Huijs behooren. Bekleet Haar met Uwen H. Geest, verciert Haar met Hemelse Genade, vergunt Haar alle Voorspoet, en geleit Haar ten lesten tot U eeuwigdurend Rijk, om de Verdiensten onses Heeren Jesu Christi, *Amen.*

Almachtige eeuwige God, die alleen groote Wonderen werkt; stort uit over de Bisschoppen en Dienaren; en over alle Vergaderingen, harer Sorge bevolen, den Geest der saligmaakende Genade, en op dat sy in de Waarheyt U mogen behagen, besproeyt haar met een geduerig Dauw Uwes Zegens, door Jesum Christum onsen Middelaar en Advocaat, *Amen.*

Een GEBED voor allerley Staat van Menssen, in Siekte, Armoede, &c.

O GOD, Schepper en Behouder van alle Menssen, Wy smeeken U ootmoediglijk voor alle soort en Conditie der Menssen, dat het U behage Uwe wegen haar bekend te maken, U Zaligmakend Heyl aan alle Volkeren. Besonderlijk bidden wy U voor 't Beste van U Kerk, dat die so gestierd en geregeert werde door U goede Geest, dat alle die Belijdenis doen en Christenen sig noemen, in de weg der Waarheyd mogen gaan en 't Geloove behouden in Eenigheyd des Geestes, in de Band des Vreedes en Regtveerdigheyd des Levens. Eyndelijk beveelen wy aan Uwe Vaderlandse Goedheyd alle die gene, die op eenige wyle bedroeft en verslagen sijn in 't Gemoed na 't Lighaam ofte Staat.

[By-

[Byzonderlijk haar, die onse Voorbede versogt hebben.] Dat

het U behage deselve te troosten en te verlossen na haar verscheydene Behoeftigheden, gevende haar Lijdsaamheyd in haar Nooden en een salige Uitkomst uit alle haare Verdrukkingen, En dit alles bidden wy om Jesu Christi wille, *Amen!*

NB. Dit word alleen gelesen als 'er eenige Voorbede is te doen.

Algemeene Danksegging.

Almagtige God, Vader aller Genade, wy Uwe onwaardige Dienaren bedanken U van Herten voor alle Uwe Goedheyd en lieffelijke Toegenegenheyd jegens ons en alle Menschen.

[Besonder aan die, welke haar Danksegging soeken op te offeren voor Weldaden, die Gy nu haar bewesen hebt.]

NB. Dit moet gesegt worden, als 'er besonder sijn, die haar Danksegging laten doen.

Wy roemen U over onse Schepping, Onderhoudinge en alle de Zegeningen des Levens, maar boven al voor U onuitsprekelijke Liefde in de Verlossinge der Wereld door onsen Heere Jesus Christus; voor de Middelen der Genade en de Hope der Heerlijkheyd. En wy smeeken U, geef ons sulck een diep Gevoelen van alle Uwe Weldadigheden, dat onse Herten onge-

44. G E B E D E N V O O R

geveynsdelijk dankbaar mogen zijn, en wy U mogen prijzen niet alleen met onse Lippen, maar met ons Leven, door ons ten Uwen Dienst over te geven en voor U te wandelen, in Heiligheyt en Gerechtigheyt alle onse Dagen, door Jesus Christus onsen Heere, wien toekomt nevens U en den H. Geest alle Eere en Heerlijkheyt in Eeuwicheyd, *Amen.*

Een G E B E D van den H. Chrysoftomus.

III **A**lmachtigen eeuwigen God, die ons de Genade verleent hebt, dat wy op dese tijd een-drachtelijk vergadert zijnde, onse Gebeden aan U souden op-offeren, en die belooft, dat, waar twee of drie fullen vergadert wesen in Uwen Name, Gy haar ootmoedige Gebeden goedertierentlijk sult verhooren; wy verfoeken, dat Gy de Begeerten en Gebeden Uwer Dienaren, voor so veel als Gy die meynt, meest tot hare Saligheyt te fullen streken, wilt volbrengen; en geeft ons in dit Leven de Kennisse Uwes Waarheyts, en in het toekomende het eeuwige Leven, *Amen.*

IV **D**E Genade onses Heeren Jesu Christi, en de Liefde Gods, en de Gemeenschap des Heyligen Geestes, sy met U allen, *Amen.* *Om*

*Om in tijd van nood Regen te ver-
soeken.*

O G O D Hemelschen Vader, die door Uwen eenig-geboren Sone belooft hebt aan alle, die U Rijk en des selfs Gerechtigheyd soeken, alles wat tot het Leven noodig is; geeft ons, bidden wy, in desen onsen Nood, Regen, en tijdige Vlaggen, op dat wy de Vruchten des Aard-rijks tot vertroostinghe onses Lichaams, en tot de Eere Uwes Naams mogen ontfangen, door Jesum Christum onsen Heere, *Amen.*

Om goet Weer te bekomen.

O Almagtige Heere God, die om des Menschen Sonden, eenmaal de gantse Werelt verdronken hebt, uit genomen alleen acht Menschen, en daar na door bysondere Medelijden gedreven zijnde, belooft hebt, dat Gy dien noyt wederom gantselijk en sult verdrinken: Wy bidden U met geboge Knien, al hoe wel wy om onse Boosheden desen Overloop des Regens en der Wateren wel verdient hebben, dat gy U nochtans gewaardigt, ons tot ware Boetvaardigheyt te bekeeren, en ons soodanigen Getempertheyt des Hemels te geven, dat wy de Vruchten des Aard-rijks
ten

ten behoorlijken tijden mogen ontfangen, en door dese Uwe Straffinge vermaant zijnde, ons Leven leeren beteren, en om Uwe Goedertierentheyte te Ons-waarts, Uwen Lof, Prijs en Eere, alle tijd mogen uitbreyden, door Jesum Christum onsen Heere, *Amen.*

Ten tijde van Dierte en Hongers-nood.

O GOD, Hemelschen Vader, door wiens Weldaad den Regen nedervalt, de Aarde vruchtbaar wert, de Dieren groeyen, en de Visschen vermenigvuldigen: Aan siet, bidden wy, de Kattijdingen Uwes Volks, en geef dat dese Behoeftigheyt en Dierte der Eet-waren, die wy nu seer rechtvaardiglijk om onse Sonden lijden, door de Goedheyt Uwes Barmhertigheys omkeere in Ruimheyt en Overvloed. Vergunt ons dat, goedertierensten Vader, om de Liefde Jesu Christi onses Heeren; dien met U, en den H. Geest, zy Lof, Eere, en Heerlijkheyt, in alle Eeuwigheyt, *Amen.*

Ten tijde van Oorlog.

Almachtigen God, Koning der Koningen, en Bestierder over alles, wiens Mogentheyte geenig Schepsel kan tegen

gen staan, wien eygen is de Sondaren te straffen, en desen te ontfermen, die waarlijk Boete doen, bewaart en verlost ons, bid den wy ootmoediglijk, van het Gewelt der Vyanden: Bedwingt haar Hoovaardigheyt, verminder hare Boosheyt, doet te niet hare Aanlagen en Listen, op dat wy door Uwe Wapenen beschermt zijnde, altijd mogen behoed zijn van alle Perykelen, om U te verheerlijken, die daar zijt den eenigen Victory-gever, door de Verdiensten Uwes eenig-gebooren Soons Jesu Christi onses Heeren, *Amen.*

Ten tijde van Peste, Sterfte ofte Siekten.

Almachtigen God, die ten tijde des Konings Davids, in Uwe Gramschap, tlieventig duyfent Menschen door de Peste gedood hebt, en nochtans gedachtig zijnde Uwer Barmhertigheyt, de reste bewaart hebt, ontfermt U onser Ellendiger, die met verscheyde Siekten, en sware Sterfte geplaagt werden, en gewaardigt U, even gelijk gy Uwen Engel hebt doen op houden van Straffen, alsoo ook nu, dese Peste van ons wech te nemen, door Jesum Christum onsen Heere, *Amen.*

Een GEBED, agter eenige der voorgaande te voegen.

O GOD, wien eygen is altijd te ontfermen, en te sparen, neemt aan deſe onſe Gebeden, op dat ons, die door de Ketenen der Gruwelen ellendelijk gekluystert zijn, de Goedertierentheyts Uwes Barmhertigheys vrymake, en ontbinde, om de Verdienſten Jeſu Chriſti onſes eenigen Middelaars, *Amen.*

Dank-ſegginge voor Regen.

Almachtigen God, Hemelſchen Vader, die door U lieflijke Voorſienigheyt te wege brengt, dat den Regen die by Vlagen nu vroeg nu laat valt, op de Aarde neder daalende, die vruchtbaar maakt, en bequaam tot des Menſchen Gebruyk: Wy danken U, ſoo veel wy vermogen, dat Gy in deſen onſen hoogſten Nood, U gewaardigt hebt, ten lange leſten, met een ſoo gewenſchten Regen U Erfdeel te vervrolijken, en het gene nu dorre wiert, te verquikken, tot onſen grooten Trooſt, die ſoo grooten Weldaad gantsch onwaardig zijn, en tot de meeſte Heerlickheyt Uwes hoogheyligen Naams, door Uwe Barmhertigheden in Chriſto Jeſu onſen Heere, *Amen.*

Dank.

Dank-segginge voor goed Weer.

O Heere God, die ons onlangs volgens U feer rechtvaardig Oordeel, door onmatigen Overvloed des Régens en der Wateren, hebt willen verootmoedigen, maar nu daar en tegen door medelijden bewogen zijnde, Vrolijkheyt in onse Gemoe-deren hebt willen in storten door dese soo Gefonde en aangename Lucht: Wy verheerlijken en Eeren Uwen heyligen Name, om dese Uwe uitsteekende Goedheyt, en wy en fullen nimmer op houden Uwe Goedertierentheyt en Vriendelijkheid uit te breyden, van Geslachte tot Geslachte, door Jesum Christum onsen Heere, *Amen.*

Dank-segginge voor Vrede en Victorie.

O Almachtigen God, die U selven aan Uwe Dienaren tegen het Aangesicht haarder Vyanden, en aller Tegenstanders plach te geven tot een feer sterke Beschan- zinge en Bolwerk: Wy bekenen, dat wy U de uitterste Dank-seggingen en de hoogste Lof-redenen schuldig zijn, dat Gy u niet veronwaardigt en hebt, ons nu on-langs te verlossen van so openbare en soo naakende Perykelen; daar wy doenmaal mede oncingelt waren, wy wetent alleen Uwe Goedheyt danck, dat wy niet over

D

gele-

50 GEBEDEN VOOR, &c.

gelevert en zijn, als een Proje voor hare Tanden, welke Uwe uitsteekende Goedertierentheyte ende Barmhertigheyt t'onswaarts, wy bidden, dat eeuwig mach duuren, op dat de gantse Werelt bekenne, dat Gy onsen Beschermers en machtigen Verlosser zijt, door Jesum Christum onsen Heere, Amen.

Eynde der Avond-Gebeden.

¶ Den Dienaar leest eenige van de boven ingevoegde Gebeden, na de Gelegenheid des Tijds, so als hy nodig agt, en 't Volk antwoord daar op alleen, gelijk agter alle Gebeden, Amen.

Merkt ook dat alle de Psalmen, Wy loven U, O God, en de Lof-sangen, van den Dienaar het een, en het Volk het andere Vers moeten geleesen worden.

FORMULIER

VAN HET

H. A V O N D M A A L.

Laat u Licht alfoo ſchijnen voor de Menſſen, dat ſy uwe goede Werken mogen ſien, en uwen Vader die in de Hemelen is, verheerlijken, *Mat. 5. 16.*

Vergadert u geen Schatten op der Aarden, daarſe de Motte en Roeft verderft, en daarſe de Dieven doorgraven en ſteelen. Maar vergadert u Schatten in den Hemel, daarſe noch Motte noch Roeft verderft, en daar de Dieven niet en door graven, en ſteelen, *Mat. 6. 19.*

Alles wat gy wilt dat u de Menſſen ſouden doen, doet gy hen ook alfoo: want dat is de Wet en de Propheten, *Mat 7. 12.*

Niet een ygelyk, die tot my ſegt, Heere, Heere, en ſal ingaan in 't Koninkryke der Hemelen; maar die daar doet de Wille mijns Vaders, die in de Hemelen is, *Mat. 7. 21.*

Zachens ſtond en ſeyde tot den Heere,
D 2 Siet,

Siet, de helft van mijne Goederen, Heere, geve ik den Armen : en indien ik yemand yet door Bedroch ontvreemt hebbe, dat geve ik vier dubbel weder, *Luc. 19. 8.*

Wien dient oyt in den Krijg op eygen Befoldinge ? wien plant een Wijngaart, ende en eet niet van sijne Vrucht ? of wie weyd een Kudde, ende en eet niet van de Melk der Kudde ? *1 Cor. 9. 7.*

Indien wy u lieden het Geestlijk gezaeyt hebben, is het een groote Saake, soo wy het uwe dat Lichamelijk is, maayen ? *1 Cor. 9. 11.*

En weet gy niet, dat de gene, die de heylige Dingen bedienen, van het Heylige eten ? En die den Altaar steets by zijn, mede haar Deel hebben met den Altaar ? alsoo heeft ook de Heere geordineert, den genen, die het Euangelium verkondigen, dat zy van de Euangelio leven, *Vers 13.*

Die spaarsamelijk zaeyt, sal ook spaarsamelijk maayen, en die in Zegeningen zaeyt, sal ook in Zegeningen maeyen. Een ygelijk doe gelijk hy in sijn Herte voorneemt, niet uit Droefheyt, ofte uit Nootdwank : want God heeft eenen blymoedigen Gever lief, *2 Cor. 9. 6.*

En die onderwesen wort in 't Woort, deel mede van alle Goederen den genen die hem onderwijft. En dwaalt niet : God en laat

laat Hem niet bescpotten ; want so wat den Mensse zaeyt, dat sal hy ook maeyen, *Galat. 6. 7.*

Terwylle wy tijd hebben, laat ons goet doen aan alle, maar meest aan de Huysgenooten des Geloofs, *Galat. 6. 10.*

De God-saligheyt is een groot Gewin met Vergenoeginge : want wy en hebben niets in de Werelt gebracht, het is ook openbaar, dat wy ook niet en kunnen yet daar uit dragen, *1 Tim. 6. 6.*

Beveelt den Rijken dat sy weldadig en geerne mede deelende zijn, haar selven een Schat wech leggende, om te zijn een Fondament tegen het toekomende, op dat sy het eeuwige Leven verkrijgen mogen, *1 Tim. 6. 17.*

God en is niet onrechtveerdig, dat hy u Werk soude vergeten, en den Arbeyt der Liefde, die gy aan sijnen Name bewesen hebt, als die den Heyligen gedient hebt, en noch dient, *Hebr. 6. 10.*

En vergeet der Weldadigheyt en der Mededeelsaamheyt niet : want aan soodanige Offerhanden heeft God een wel behagen, *Hebr. 13. 16.*

Soo wie nu goed der Werelt heeft, en liet sijnen Broeder Gebrek hebben, en sluyt sijn Herte toe voor hem, hoe blijft de Liefde Gods in hem? *1 Joh. 3. 17.*

Doet Aalmoesse van 't gene gy hebt, en keert u Aangefichte niet af van eenigen Arme, en het Aangefichte Gods en sal sich van u niet afkeeren, *Tob. 4. 7.*

Naa dat gy hebt, doet Aalmoesse, naa de Meenigte der Dingen. Soo gy overig hebt, en vreesst u niet naa het weynige Aalmoesse te doen: want gy vergadert u selven een goeden wech-gelegden Schat, tegen den Dag des Noots, *Tob. 4. 8.*

Die sich des Armen ontfermt, leent den Heere: en sal hem sijne Weldaad vergelden, *Prov. 19. 17.*

Wel geluksalig is hy, die sich verstandelijk draagt tegen eenen Ellendigen: de Heere sal hem bevrijden ten Dage des Quaats, *Psaln 41.*

¶ Hier na sal den Dienaar seggen.

Laat ons bidden, voor den Staat van de Algemeene Kerke, die hier op Aarde strijdende is.

Almachtige eeuwige God, die door Uwen Apostel vermaant, dat gedaan souden werden Gebeden, Smeekingen, Voorbiddingen, en Dank-seggingen voor alle Menschen; wy bidden U ootmoedelijk, dat Gy goedertierentlijk wilt aan nemen (dese Gaven, en) dese onse Gebeden, die wy aan Uwe Goddelijke Majesteit op offeren;

ren; verfoekende dat Gy Uwe Algemeene Kerke, door den Geest des Waarheyts en des Eendrachts, geduuriglijk wilt by zijn en bewaren: Geeft ook dat alle die Uwen heyligen Name belijden, over een mogen komen in den Geloove, en in de ware Leere des Euangeliums, en onder malkander mogen leven eendrachtig in Broederlijke Liefde. Wy bidden U voor alle Koningen, Princen en Gouverneurs, die Christum belijden. Maar infonderheyt bidden wy U, dat Gy wilt bewaren en beschermen Uwe Dienares A N N A, onse Koningin, op dat wy onder Haar een gerust Leven mogen leyden in alle Godsaligheyt en Eerbaarheyt. Geeft Hare Raats-Heeren en alle die in Magistraats-Ampten zijn, dat sy ware Justitie doen, sonder eenige Uitneminge der Persoonen, op dat de Godloosheden en Boosheden mogen gestraft en verbeterd werden, De Godsaligheyt, de Religie en Deugt mogen toenemen, en waardiglijk beloont werden. Geeft die Genade, Hemelsche Vader, aan alle Bisschoppen, Pastooren en anderen, die de Sorge der Zielen aan genomen hebben, dat sy, soo door haar Leven, als door hare Leere den Dienst des Euangeliums mogen verciëren, en de Sacramenten mogen bedienen, volgens de Instellinge Uwes Soons. Geeft

U gantse Volk, insonderheyt aan dese Vergaderinge die hier tegenwoordig is, die Genade, dat sy met neder geslagen Gemoede, en met behoorlijke Eerbiedigheyt, mogen hooren en verstaan U heylig Woord, en U mogen dienen in Heyligheyt en Rechtvaardigheyt, alle de Dagen hares Levens. Wy bidden ook ootmoedelijk, dat Gy wilt vertroosten en te Hulp komen, om Uwe Goetheyt, Heere, alle foodanige, die in Benautheden, Pijnen, Krankten, of andere Tegenspoedigheden zijn. Vergunt ons sulx, O Vader, om Jesum Christum onsen eenigen Middelaar en Advocaat. *Amen.*

Dan sal den Dienaar dese Vermaninge voorlesen.

GEliefde in den Heere, die voor genomen hebt deelachtig te worden aan het Lichaam en Bloed onses Heeren Jesu Christi, het is van noode, dat Gy over denkt het gene den heyligen Apostel Paulus aan die van Corinthen geschreven heeft, en hoe hy haar lieden vermaant, dat een yder hem selven soude beproeven, en also van den Broode eten, en uit den Drink-beker drinken. Want even gelijk het een groote Weldaat is Geesteliker wijsen het Lichaam Christi te eten, en het Bloed Christi te drinken, in Christo te blijven,

en

en Christum binnen sich te hebben woenen, en een te worden met Hem, het welke soodanige gebeurt, die waardiglijk daar toe komen, dat is met een gebrooken en verootmoedigt Herte, met waren Gelove, en vast Vertrouwen op de Barmhertigheyt, door Christum beloofst; Also is het ook een dadelijk Gevaar, onwaardelijk daar toe te komen, want wy werden schuldig gemaakt des Lichaams en des Bloeds Christi onses Saligmakers, en wy etent tot Oordeel en Verdoemenisse, om dat wy het Lichaam des Heeren niet en onderscheyden, maar halen ons sijne Gramschap en Verontwaardinge over ons, en tergen Hem om ons te straffen met verscheyde Plagen, Siekten en Doed. Daarom indien yemant een Blasphemeerder des Woords Gods, of een Vyant, of een Overspeelder, of een Grammoedigen, of een Haater, of aan eenige andere Misdaden schuldig zy, die en bestaa niet te komen aan de Tafel des Heeren, maar beschreye te vooren zijne Sonden, eer hy daar toe komt, op dat na dit genuttigde heylsame Sacrament, den Satan niet gelijkelyk in hem en vare, even als hy in Judas voer, en hem vervulle met alle Boosheyt, en hem brenge ten Verderffenisse des Lichaams en des Ziels. Over sulx Broeders, oordeelt u selven, op dat gy van den

den Heere niet geoordeelt en wert, hebt ernstig Berou over uwe voorgaande Sonden; betrou met gantser Herte op Christum onsen Verlosser, betert u Leven, en bemint alle Menschen opregtelijk; want dusdoende sult gy waarlijk deelachtig werden dese Verborgentheden. Maar voor alles is het van noode, dat wy met seer groote Ootmoedigheyt, en van Herten Danksegginge doen aan God den Vader, en den Sonne, en den Heyhigen Geest, dat Hy de Werelt gerantsoent heeft door het Lijden ende Doot onses Saligmaakers Jesu Christi des ware Gods, en des ware Mensch, die Hem verootmoedigt heeft tot de Doot toe, ja tot de Doot des Kruyces, voor ons soo elendige Sondaren, die woonden in de Duyfternissen en in de Schaduwe des Doots, op dat Hy ons soude maken Kinderen Gods, en Erfgenamen des eeuwige Levens. Want dit Sacrament is tot dien eynde ingestelt, op dat wy altijd gedachtig souden zijn die oneyndige Liefde onses Meesters, en eenige Middelaars Jesu Christi, die op fulke Conditie voor ons gestorven is, en op dat wy in Gedachtenisse souden houden de ontelbare Weldaden, die Hy door de Uitsortinge van Zijn dierbaar Bloet voor ons bekomen heeft. En Hy heeft dese heylige Mysterien ingestelt en

geordineert, om te wesen als een Pant der Liefde en eeuwige Gedenk-teeken Sijns Doots, tot groote en onophoudelijke Troost van ons. Laat ons dan aan Hem gelijkelijk met den Vader, en den Heyligen Geest, Dank-segginge doen, gelijk wy met Recht schuldig zijn; en laat ons ons selven verootmoedigen, ons aan Sijne Hoog-heylige Wille onderwerpen; en poogen Hem te gehoorsamen in waare Heyligheyt en Regtvaardigheyt alle de Dagen onses Levens.

*Daar na sal den Dienaar, de soodanige,
die Communiceeren sullen, met dese
Woorden aanspreken.*

G Ylieden, die voor God een waar en ernstig Berou hebt over uwe Sonden, en die verfoent zijt met uwen Even-naasten en alle Menschen van Herten bemind, en voor genomen hebt na desen tijd een nieuw Leven te lijden, volgens de Gebeden Gods, en voortaan Sorge draagt om in sijn heylige Wegen te wandelen; komt naarder by, op dat gy dit heylsame Sacrament moogt ontfangen tot uwe Vertrouwinge; belijd ootmoediglijk uwe Sonden voor God, en voor de Kerke, die hier in sijnen Name vergadert is, als verootmoedigde de Knien buygende.

Dan

Dan geschiede een generale Belijdenisse, uit den Name der geener die Communiceeren sullen, of door een van Haar-lieden, of door een van de Dienaren, na dat sy alle ootmoedelijk geknielt hebben.

Almachtige God, Vader onses Heeren Jesu Christi, Schepper aller Dingen, Rechter des gantse Menschelijke Geslachts, wy belijden en beweenen onse menigvuldige Sonden en Misdaden, welke wy somwijlen door ons gantse Leven hertnekkelijk begaan hebben met Gedagten, Woorden en Werken, tegen Uwe Goddelijke Majesteit, verwekkende tegen ons Uwe seer regtveerdige Gramschap en Verontwaardinge: want wy zijn waarlijk van Herten bedroeft, en hebben een ernstig Berou van onse Sonden: de Gedachtenisse der selviger is ons seer bitter, den last der selviger en kunnen wy niet dragen. Ontfermt U onser, ontfermt U onser, alderbarmhertigste Vader, om Uwen Sone onsen Heere Jesum Christum: vergeeft ons onse voorledene Sonden, en geeft, dat wy U voortaan altijd mogen dienen, en behagen in Nieuwigheyt des Levens, tot Lof en Heerlijkheyt Uwes Naams, Door Jesum Christum onsen Heere.

Daar

Daarna sal den Dienaar oprijzen, en, na het Volk toe gekeert zijnde, seggen:

D En Almagtige God, onsen Hemelsche Vader, die, volgens sijne grondeloofse Barmhertigheyt, aan allen, die een ernstig Berou hebben, en door waren Gelove tot Hem bekeert zijn, Vergiffenisse haarder Sonden belooft heeft, die ontterme sich over Ulieden, die vergeve, en schelde Ulieden quijt alle uwe Sonden, die bevestige, en versterke Ulieden in alle goede Werken, en leyde Ulieden tot het eeuwige Leven, door Jesum Christum onsen Heere, *Amen.*

Den Dienaar sal mede seggen, als volgt:

H Oort hoe Christus de Sondaren tot sich noodigt, en haar vertroostet met Woorden, die vol zijn van alle Vertroufinge.

Komit (seyt hy) alle tot my, die belaft en beladen zijt, en ik sal u verquikken.

Also lief heeft God de Werelt gehad, dat Hy Sijnen eenig-gebooren Sone gegeven heeft, op dat alle die in Hem geloof, niet verlooren en gaa, maar het eeuwige Leven hebbe.

Hoort

Hoort ook wat den H. Paulus segt :

DIt is een getrou Woord, en aller Aan-
neminge weerdig, dat Christus Je-
sus in de Werelt gekomen is, om de Sonda-
ren salig te maken.

Hoort wat de H. Johannes segt :

INdien yemant gesondigt heeft, wy
hebben een Voorspraak by den Vader,
Jesum Christum den Rechtvaardigen, en
desen is de Verfoeninge voor onse Sonden.

*Het welke ge-eyndigt zijnde, sal den
Dienaar voort-varende seggen.*

De Herten opwaarts.

Antw. Wy hebben die tot den Heere.

Dienaar. Laat ons den Heere onsen God
danken.

Antw. Het is recht en billik.

Dienaar. Waarlijk is het recht en billik,
en het is ook onse schuldige Pligt, dat wy
U altijd en over al danken, Heere, Heylige
Vader, Almachtige eeuwige God.

¶ *Hier volgt 't Gebed op den Dag.*

Dit op Kersdag.

Om dat Gy ons gegeven hebt Uwen
eenigen Sone, onsen Heere Jesum
Christum, die Gy gewild hebt dat op den
huy-

huydigen Dage voor ons soude gebooren den ende door de Werkinge des Heyligen Geestes, een waarachtig Mensch soude worden uit de Maget Maria, sijne Moeder, sonder Smette van Sonde, op dat Hy ons van alle Sonden soude fuyveren. Daarom singen, &c.

Dit op Paas-dag.

MAar insonderheyt loven wy U, om de heerlijke Verrijsenisse Uwes Soons, onses Heeren Jesu Christi: Want Hy is waarlijk het Paas-Lam, dat voor ons op geoffert is, dat de Sonde des Werelts weg genomen heeft: dat de Dood door 't sterven vernielt heeft, en door 't verrijsen, ons het eeuwige Leven herstelt heeft. En daarom singen wy, &c.

Dan volgt.

DAarom singen wy met de Engelen ende Aarts-Engelen, en met alle de Krijgsmagt der Hemelscher Heerschen, Uwen verheerlijkten Name een Lof-sang, U sonder ophouden lovende en seggende: Heylig, Heylig, Heylig, is den Heere, den God Sebaoth: De Hemelen en de Aarde zijn vol van Uwe Heerlijkheyt! O Sanna in de Hoogsten!

Dan

Dan sal den Dienaar knielende aan de Tafel des Heeren, uit de Name der gener die communiceeren sullen, aldus bidden:

WY komen tot dese Tafel, O Barmhertigen Heere, niet op 't betrouwen van onse Regtvaardigheyt, maar op de Meenigvuldigheyt Uwer Ontfermhertigheden. Want wy en zijn niet waardig, dat wy de Kruymelen van Uwe Tafel souden vergaderen. Maar Gy zijt dien Heere, aan wien het altijt eygen is te ontfermen. Vergunt ons dan Barmhertige Heere, dat wy also mogen eeten het Vleesch van Uwen welbeminden Sone Jesu Christi, en sijn Bloed mogen drinkken; dat onse Lichamen door Sonden besmet zijnde, mogen gesuyvert werden door de Nuttinge Uwes hoogheylige Lichaams, en onse Zielen mogen gewasschen werden in Sijnen dierbaaren Bloede: op dat wy geduriglijk in Hem mogen wonen, en Hy in ons, *Amen!*

Den Dienaar daar na op rijfende, sal seggen.

O Almachtige God, onse Hemelsche Vader, die uit Uwe grondeloofse Barmhertigheyt ons gegeven hebt Uwen eenigen Sone Jesum Christum, op dat Hy

de

de Dood aan het Kruyce soude lijden, om ons te rantsoeneren, en aldaar door die eenige Offerhande, door welke Hy sig selven eenmaal opgeoffert heeft, een volmaakte, volle en genoegsame Offerhande en volkome Satisfactie soude doen voor de Sonden des geheele Werelts. Dewelke ingestelt en inijnen hoog heylige Euangelio bevolen heeft, dat men een gedurige Gedachtenisse Sijnes dierbaren Doots soude houden, ter tijt dat Hy weder quame. Verhoort ons, bidden wy Barmhertigen Vader; en geeft dat wy, die dese Uwe Schepfels van Brood en Wijn zijn nuttigende, volgens de Hoog-heylige Instellinge Uwes Soons onses Saligmaakers Jesu Christi, ter Gedachtenisse van sijn Dood en Lijden, deelachtig mogen zijn aan sijn Heylig Lichaam en Bloed. Welke op den selvigen Nacht, als Hy gedankt hadde, het selvige gebrooken heeft, en aan sijne Discipulen gegeven, seggende: *Neemt, etet, dat is mijn Lichaam, dat voor u gegeven wert, doet dat tot mijnder Gedachtenisse.* Desgelijks ook den Drink-beeker nam na het eten des Avontmaals, en dankende, haar die gegeven heeft, seggende: *Drinkt allen daar uit: want dit is mijn Bloed des Nieuwen Testaments, dat voor Ulieden, en voor veelen uit gestort wert, tot Ver-*
misschijl
giffe

giffenisse der Sonden. Doet dat so dikwils als gy [dien] sult drinken, tot mijner Gedachtenisse.

Dan sal den Dienaar selfs eerst de H. Sacramenten ontfangen onder beyde de Specien, daar na sal hy die aan de andere Dienaren over leveren, indien daar eenige tegenwoordig zijn, om den Voornaamsten by te staan.

Daar na sal den Dienaar de H. Sacramenten in de Handen geven aan 't Volk, die nu knielende zijn, en wanneer hy het Brood geeft, sal hy seggen :

Het Lichaam onses Heeren Jesu Christi, het welke voor u over geleverd is, beware u Lichaam, en uwe Ziele ten eeuwige Leven.

Neemt en etet dat, tot Gedachtenisse, dat Christus voor u gestorven is: Eet het door den Gelove, in uwe Herte met Danksegginge.

Als den Dienaar de Kelk uit reykt, sal hy seggen.

Het Bloed onses Heeren Jesu Christi, dat voor u vergooten is, bewaare u Lichaam

Lichaam, en uwe Ziele ten eeuwige Leven.

Drinkt dat tot Gedachtenisse, dat Christi Bloed voor u vergooten is, en doet Dank-segginge daar voor.

Dan sal den Dienaar het Gebed onses Heeren lesen, en het Volk sal 't selve na seggen.

Daar na sal men dit volgende Gebed doen.

O Heere, Hemelsche Vader, wy uwe ootmoedige Dienaren, bidden neder-flachtelijk, dat het Uwe Vaderlijke Goetheyt gelieve, dit ons Offer des Lofs en Dank-seggings goedertierentlijk te ontfangen: verzoekende met gebroken Herte, dat Gy ons, om de Verdiensten en om de Dood Uwes Soons Jesu Christi, en door het Gelove in Sijnen Bloede, wilt vergunnen, dat wy met de Algemeene Kerke, Vergiffenisse der Sonden, en de andere Weldaden sijnes Lijdens mogen bekomen. En wy offeren mits desen, en presenteeren aan U, Heere, ons selven, onse Zielen, en onse Lichaam, tot een redelijke, heylige en levendige Offerhande: U ootmoedelijk biddende, dat wy, so vele wy nu deelagtig geworden zijn van dese Hoog-heylige Communie, door Uwe Genade en Hemel-

sche Zegening mogen vervult werden. En alhoewel wy onwaardig zijn, om de Meenigvuldigheyt onser Sonden, dat wy U eenig Offer souden op offeren, nogtans bidden wy met alle Ootmoedigheyt, dat U dese onse Dienstbaarheidt en schuldige Pligt mach aangenaam zijn, niet door 't aanmerken onser Verdiensten, maar door 't vergeven onser Sonden. Door Jesum Christum onsen Heere, door wien, en met welke, in Eenigheyt des Heyligen Geestes U zy, Almagtige Vader, alle Eere en Heerlijkheyt, in alle Eeuwigheden, *Amen.*

Daar na segt den Dienaar :

Ere zy God in de Hoogsten; Vreede op Aarden, in den Menssen een Welbehagen! Wy loven U, wy prijsen U, wy aanbidden U, verheerlijken en danken U in Uwe groote Heerlijkheyt. Heere God, Hemelschen Koning, God Almagtige Vader, Heere eenig-geboorne Soone Jesu Christe, Heere God, Lam Gods, Soone des Vaders, die de Sonden der Wereld wegneemt, ontfermt U onser! Neemt aan onse Smeeking! Gy die aan de Regterhand Gods des Vaders sit, ontfermt U onser! Want Gy alleen zijt heylig, Gy alleen zijt de Heere, Gy alleen zijt de hoogste Je-
fu

fu Chriſte, met den Heyligen Geest, in de Heerlijkheyt Gods des Vaders ! *Amen.*

Den Zegen, waarmede den Dienaar 't Volk gaan laat.

DE Vreede Gods, die alle Verstand te boven gaat, beware uwe Herten en Sinnen in de Kennisse en Liefde Gods, en sijnes Soons Jesu Christi onses Heeren ; en de Gunst des Almagtigen Gods des Vaders, des Soons, en des Heyligen Geestes, zy en blijve altijd by Ulieden, *Amen.*

E Y N D E.

DEUTSCHER AVONDAAL.

in Christo, merkten Heiligen Geist, in der
Heiligkeit Gottes des Vaters! Amen.

Der Geist, welcher den Heiligen
Geist, Amen.

Der Geist, welcher den Heiligen
Geist, Amen.

